

Man gik ud fra, at der i forskellige Kommuner var kommet en anden Styrelse, og at der var kommet en Bevægelse op blandt Arbejderne for at skaffe sig Boliger. Man gik ud fra, at Trangen var bleven forøget, og naar man da forlængede Loven, kunde man antage, at Resultatet vilde blive det, at baade Kommuner og private vilde benytte sig af den. Nu har imidlertid, som allerede anført, ingen Kommune benyttet sig af Loven, kun private Foreninger, og disse sidste have, saa vidt mig bekendt, beslægtet hele det Beløb, som blev bevilget til dette Formaal, nemlig 2 Mill. Kr. Naar vi nu foretage en simpel Forøgelse af Beløbet, vil det nærmest betyde, at man bliver i den Skure, hvori man er, at det er Foreninger, som fremdeles lægge Beslag paa disse Midler, saaledes at, hvis Kommunerne skulde ønske Laan ifølge det foreliggende Lovforslag, der næppe vil blive noget til dem, i hvert Fald ikke ret meget, og Kommunerne ville saa muligvis ogsaa benytte det som Paaskud til at unddrage sig den Forpligtelse, som de efter min Formening bør have til netop at løse dette Spørgsmaal.

Jeg maa maaske tillade mig kort at begrunde, hvorfor jeg mener, at særlig Kommunerne bør tage sig af denne Sag. Jeg vil henvise til, at trods den Virksomhed, som har fundet Sted i de sidste Aar, som Loven har virket i, se vi særlig her i Kjøbenhavn af Oplysningerne om Antallet af ledige Lejligheder, at der her er en stadig Tilbagegang. Trods det, at der jo stadig bygges en Del her i Kjøbenhavn, forslaaer det aldeles ikke. Forholdene udvikle sig derhen, at Antallet af ledige Lejligheder bliver bestandig mindre og mindre. Jeg skal saaledes oplyse, at i Aaret 1890 var der her i Kjøbenhavn 1802 ledige 1 og 2 Værelsers Lejligheder. Dette Antal er indtil April Flyttedag 1899 gaaet ned til 124. Man vil altsaa se, at der er en uhyre stor Forskel paa Antallet af de Lejligheder, som stode ledige ved April Flyttedag i begge disse Aar. Nu maa man ikke tro, at disse 124 Lejligheder betyde en Overflod af Lejligheder, ingenlunde, thi det er jo klart, at i en By af Kjøbenhavns Størrelse og i en By, som har saa mange gamle, forældede og usunde Bygninger, maa der nødvendigvis være en Masse Lejligheder, som ikke bør bebos altid, men bør staa ledige til visse Tider for at blive underkastede den fornødne Hovedreparation. Jeg er sikker paa, at Tallet 124 betegner langt fra det Antal Lejligheder, som ifølge Forholdene burde staa ledige, og det viser

derfor, at der i Virkeligheden er Boligtrang til Stede. Det samme er ogsaa Tilfældet med 3 Værelsers Lejligheder. Der var i 1890 935 ledige 3 Værelsers Lejligheder, men i 1899 var der kun 187. Der er altsaa her en lignende Tilbagegang i de ledige Lejligheder — der er kun en lille Opgang for de større Lejligheders Vedkommende — og denne Nedgang er konstant, den har fundet Sted temmelig regelmæssig fra det ene Aar til det andet. I 1897, det Aar, da den nugældende Lov blev vedtagen, var der 436 1 à 2 Værelsers Lejligheder og 392 3 Værelsers, altsaa dog et betydeligt større Antal end nu. Men til Trods for, at vi i disse Aar have haft denne Lov, som jo dog har haft nogen Virkning, er Antallet af ledige Lejligheder taget af i en ganske betydelig Grad.

Her er altsaa et Forhold, som viser, at den Vej, man er inde paa, er utilstrækkelig. Jeg anser det selvfølgelig for et Gode, at en hel Del kan slutte sig sammen i Foreninger og derigennem skaffe sig gode og sunde Boliger. Jeg anerkender ogsaa fuldt ud, naar Mænd staaende uden for Arbejderklassen, søge at tilvejebringe saadanne Boliger og virkelig ogsaa skaffe billige og sunde Boliger for Arbejderne. Men det forekommer mig, at de Oplysninger, her foreligge, vise, at disse Bestræbelser ere aldeles utilstrækkelige, og at man nødvendigvis maa se at komme ind paa en anden Vej. Herpaa henpeger ogsaa den Tilstand, der faktisk for Øjeblikket er her i Kjøbenhavn. Tilstanden er jo saadan, at paa Grund af Boligmanglen er Huslejen bleven skruet betydeligt i Vejret, særlig for de smaa Lejligheder. Vi ere i Stand til at paavise en Stigning fra 25—50 pCt. i saa godt som alle Arbejderkvarterer. Men ikke nok hermed. Husværterne staa tillige i en saa sikker Stilling, at de kunne vrage og afvise Folk, saa snart der er et eller andet, de ikke synes om. Der er da navnlig en Ting, som jeg anser for i høj Grad graverende for Samfundet, og det er den, at for Familier med en større Børneflokk er det næsten umuligt at faa Lejligheder. De kunne rende fra den ene Ende af Byen til den anden — alle Vegne blive de afviste. Undertiden lykkedes det den med Møje og Besvær at skaffe sig Plads i en af de usleste og daarligste Lejligheder, som Værten vanskelig kan faa lejet ud. Familier med en større Børneflokk burde selvfølgelig have de sundeste og bedste Lejligheder, men som Forholdene ere nu, maa de i heldigste Tilfælde tage til Takke med de allerusleste